

Gemeente **Zeist**

RAADSVOORSTEL

Hemelwaterverordening

Portefeuillehouder	Wethouder Catsburg	Ronde Tafel	N.v.t.
Opsteller	J.C. van der Vliet	Debat	N.v.t.
Zaak/stuknummer	57002	Raadsvergadering	3 oktober 2023
Raadsvoorstel	23RV057		

Maatschappelijk effect en doel van het voorstel

Het doel van dit voorstel is om een hemelwaterberging bij nieuwbouw te verplichten, hierdoor passen we ons aan het veranderende klimaat en worden we klimaatadaptiever en waterrobuuster.

Voorstel

1. De "Verordening op de afvoer van grond- en hemelwater gemeente Zeist" vast te stellen.
2. Artikel 5 en 6 van de "Verordening op de afvoer van grond- en hemelwater gemeente Zeist" gelijktijdig te laten vervallen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Besluit Raad 03 oktober 2023:

Basis

Door middel van deze verordening wordt verplicht dat er bij nieuwbouw een hemelwaterberging wordt gerealiseerd. Daarnaast geldt een verbod op het lozen van hemelwater en grondwater op mechanische riolering (riolering waarbij het water verpompt wordt). Het college kan ontheffing verlenen, zodat enkel in uitzonderlijke situaties hemelwater wél aangesloten mag blijven of worden. De verordening is in lijn met het uitgebreid Gemeentelijk Rioleringsplan en de omgevingswet en wordt per 1 januari 2024 direct opgenomen in het omgevingsplan.

Inleiding

Het idee dat hemelwater zo snel mogelijk wordt afgevoerd via goten, regenpijpen, drainagebuizen en riolering raakt achterhaald. Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast en overstromingen toe, maar ook de kans op langdurige periodes van droogte. De Utrechtse Heuvelrug is erg gevoelig voor een teveel en tekort aan water. Om schade aan gebouwen, infrastructuur en natuur te voorkomen moet zowel bij bestaande bouw als bij nieuwbouw rekening worden gehouden met extreme neerslag en langdurige droogte. Daarbij is van belang dat er zowel op particulier terrein als in openbaar terrein voldoende waterberging wordt gerealiseerd en dat het opgevangen hemelwater bij voorkeur zoveel mogelijk op de plek zelf in de bodem infiltreert. Een van de juridische instrumenten die dit kan bewerkstelligen, is een verordening. We maken met deze verordening de stap om hemelwater te laten infiltreren handhaafbaar. Dit past in onze doelstellingen zoals verwoord in "Klimaatbestendig Zeist en het Uitbreid Gemeentelijk RioleringsPlan. De verordening ondersteunt de vele initiatieven die er al zijn in de gemeente zoals de inzet van afkoppelcoaches, gezamenlijke inkoop van groene daken, regentonnenacties, tegelwippen, promotie van Heuvelrug Tuinen en voorlichting aan hoveniers over groene tuinen.

Argumenten

1. Hiermee voorkomen we schade aan gebouwen, infrastructuur en natuur
2. Dit geeft ons de mogelijkheid de afkoppelambities bij bestaande bouw te bewerkstelligen
3. We mogen perceeleigenaren zo'n verplichting opleggen
4. Dit schept duidelijkheid voor ontwikkelaars
5. Deze verordening is in lijn met eerdere besluiten
6. Mechanische riolering is niet berekend op hemelwater, dit is niet de bedoeling en onnodig
7. Het is weinig zinvol om artikelen 5 en 6 te laten gelden als onderdeel van het omgevingsplan
8. Vooralsnog geen afkoppelplicht voor bestaande bouw

Risico's en kanttekeningen

1. Handhaving bij nieuwbouw is nog niet geregeld
2. Niet alle locaties zijn geschikt om hemelwater op eigen terrein te verwerken
3. Bekend is dat er regelmatig hemelwater aangesloten is op mechanische riolering

Toelichtingen

x	Financiën	x	Juridisch	x	Risico's
x	Communicatie		Automatisering		Anders

Verdere proces

Na vaststelling van de verordening wordt deze basis meegenomen in de toetsing van plannen van derden

VERDIEPING

Inleiding

Het idee dat hemelwater zo snel mogelijk wordt afgevoerd via goten, regenpijpen, drainagebuizen en riolering raakt achterhaald. Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast en overstromingen toe, maar ook de kans op langdurige periodes van droogte. De Utrechtse Heuvelrug is erg gevoelig voor een teveel en tekort aan water. Om schade aan gebouwen, infrastructuur en natuur te voorkomen moet zowel bij bestaande bouw als bij nieuwbouw rekening worden gehouden met extreme neerslag en langdurige droogte. Daarbij is van belang dat er zowel op particulier terrein als in openbaar terrein voldoende waterberging wordt gerealiseerd en dat het opgevangen hemelwater bij voorkeur zoveel mogelijk op de plek zelf in de bodem infiltreert. Een van de juridische instrumenten die dit kan bewerkstelligen, is een verordening. We maken met deze verordening de stap om hemelwater te laten infiltreren handhaafbaar. Dit past in onze doelstellingen zoals verwoord in "Klimaatbestendig Zeist" en het Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan. De verordening ondersteunt de vele initiatieven die er al zijn in de gemeente zoals de inzet van afkoppelcoaches, gezamenlijke inkoop van groene daken, regentonnenacties, tegelwippen, promotie van Heuvelrug Tuinen en voorlichting aan hoveniers over groene tuinen.

ARGUMENTATIE

1. *Hiermee voorkomen we schade aan gebouwen, infrastructuur en natuur*
Grote delen van de gemeente Zeist zijn erg gevoelig voor een teveel en tekort aan water. Om schade aan gebouwen, infrastructuur en natuur te voorkomen moet zowel bij bestaande als bij nieuwbouw rekening worden gehouden met extreme neerslag en langdurige droogte. Daarbij is van belang dat er voldoende waterberging wordt gerealiseerd en/of dat hemelwater lokaal in de bodem infiltreert.

2. *Dit geeft ons de mogelijkheid de afkoppelambities bij bestaande bouw te bewerkstelligen*
Om de verwerking van hemelwater bij bestaande bouw te reguleren, kunnen gebieden aangewezen worden waar de verordening ook bij bestaande bouw van toepassing is. Deze gebiedsaanwijzing treedt vervolgens in werking na een te stellen termijn van ten minste zes weken.
3. *We mogen perceeleigenaren zo'n verplichting opleggen*
Conform Wet Milieubeheer, Art. 10.32a, kan de gemeente bij verordening regels stellen over het lozen van afvloeiend hemelwater op of in de bodem of riolering.
4. *Dit schept duidelijkheid voor ontwikkelaars*
In de praktijk blijkt dat het nodig is om richtlijnen mee te geven over waterberging, zoals nu opgenomen in de verordening. Ontwikkelaars weten waar ze aan toe zijn en gemeentelijk rioolbeheer wordt preciezer, omdat we beter kunnen inschatten waar hemelwater nog op gemeentelijk terrein moet worden verwerkt.
5. *Deze verordening is in lijn met eerdere besluiten*
In deze verordening is geregeld in welke gevallen een waterberging moet worden aangelegd. Dat is in lijn met Klimaatbestendig Zeist en het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022 – 2026. Beide zijn vastgesteld in 2021.
6. *Mechanische riolering is niet berekend op hemelwater, dit is niet de bedoeling en onnodig*
In de jaren '80 en '90 zijn landelijk de buitengebieden voorzien van riolering. Mechanische riolering is in Zeist o.a. aanwezig in Bosch en Duin en langs de Soestdijkerweg, Tiendweg, Bunsinglaan en Tolakkerlaan. Omdat de onderlinge afstanden tussen woningen in deze gebieden groter is, is het niet mogelijk om onder vrij verval het afvalwater af te voeren. Daarom is het buitengebied vaak voorzien van mechanische riolering. Dit houdt in dat het afvalwater van één of meerdere woningen verpompt wordt. Dergelijke systemen zijn uitsluitend berekend op afvalwater. Bekend is dat er in de loop der jaren ook hemelwater aangesloten is. Dit is niet de bedoeling en onnodig, omdat het meestal mogelijk is op hemelwater op eigen terrein te verwerken door het te infiltreren in de bodem of te lozen richting oppervlaktewater. Door middel van deze verordening is het verboden om hemelwater
7. *Het is weinig zinvol om artikelen 5 en 6 te laten gelden als onderdeel van het omgevingsplan*
Op basis de handreiking 'verordening afvoer hemel- en grondwater en omgevingsplan' van de VNG (juli 2023) komen deze artikelen bij inwerkingtreding van de omgevingswet te vervallen. Ze zijn op dat moment weinig zinvol.
8. *Vooralsnog geen afkoppelplicht voor bestaande bouw*
Bij oudere bebouwing stroomt het hemelwater samen met het afvalwater richting de gemengde riolering. In lijn met het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan zetten we in op informeren en stimuleren met betrekking tot afkoppelen van bestaande bouw. Dit doen we momenteel wijkgericht in Patijnpark en de Verzetswijk waar we inwoners informeren over en helpen bij het afkoppelen van regenpijpen en vergroenen van de tuin. Daarnaast is het streven om zoveel mogelijk particuliere regenpijpen af te koppelen binnen reconstructieprojecten zoals de Oude Arnhemsweg e.o. (Dichtersbuurt). Als blijkt dat dit onvoldoende effect heeft kan er gebiedsgericht bepaald worden dat er afgekoppeld moet worden. Binnen de omgevingswet heeft de gemeenteraad deze bevoegdheid en kan deze gedelegeerd worden aan het college. Vooralsnog zetten we in op het informeren en stimuleren met betrekking tot afkoppelen van bestaande bouw. Als, in 2026, bij de evaluatie van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan blijkt dat dit onvoldoende effect heeft zou overgegaan kunnen worden op een afkoppelverplichting waarbij gebieden door middel van een vlekkenkaart aangewezen worden.

Risico's en kanttekeningen

1. *Handhaving bij nieuwbouw is nog niet geregeld*
Op dit moment is de verwerking van het hemelwater geen onderdeel van het bouwbesluit. Handhaving bij nieuwbouw is daarom nog niet ingericht om te kunnen toetsen op deze verordening.

2. *Niet alle locaties zijn geschikt om hemelwater op eigen terrein te verwerken*
Op sommige locaties is het verwerken van hemelwater op eigen terrein niet haalbaar, omdat er te weinig (ondergrondse) ruimte is of doordat omgevingsfactoren, zoals grondwater en bodemopbouw, lokaal infiltreren onmogelijk maken. Het college kan ontheffing verlenen wanneer het redelijkerwijs een te grote inspanning wordt om te kunnen voldoen aan deze verordening.
3. *Bekend is dat er regelmatig hemelwater aangesloten is op mechanische riolering*
Vanuit gemaalde gegevens weten we dat er regelmatig hemelwater aangesloten is op mechanische riolering. Perceeleigenaren dienen op basis van dit artikel het regenwater af te koppelen.

TOELICHTING

Financiën

Er is geen directe financiële consequentie voor de gemeente. Uiteraard dienen ontwikkelaars en bouwers de hemelwaterberging te realiseren en brengt dit kosten met zich mee. De ervaring leert dat het vroegtijdig opnemen van de hemelwaterberging zeer beperkte meerkosten met zich mee neemt en dit goedkoper en duurzamer is dan wanneer de gemeente dit op een later moment moet regelen in de openbare ruimte.

Handhaving op de verordening is nu nog niet opgenomen in de werkprocessen. De komende periode bepalen we of dit meegenomen kan worden in bestaande processen en wat dit precies betekent. De uitwerking hiervan nemen we ook mee in de evaluatie. Wellicht dat hieruit een extra capaciteitsbehoefte ontstaat, vooralsnog gaan we daar niet vanuit.

Juridisch

Door het vaststellen van de verordening is het verwerken van hemelwater op eigen terrein niet meer vrijblijvend, maar wordt het verplicht. De basis daarvoor ligt bij de wet milieubeheer. Op grond van artikel 10.32a kan de gemeente bij de verordening regels stellen over het lozen van afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in de riolering.

Communicatie

De impact op de samenleving is beperkt, daarom vindt er geen verdere communicatie plaats.

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

Van belang is dat deze verordening voor inwerkingtreding van de omgevingswet (1 januari 2024) vastgesteld is door de gemeenteraad. De verordening wordt daardoor bij inwerkingtreding automatisch opgenomen in het omgevingsplan.

Uitvoering van de verordening gaat conform verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022 – 2026.

Evaluatie

Evaluatie van de verordening vindt plaats in het proces van het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan. Dat volgt in 2026.

BIJLAGEN

1. Verordening op de afvoer van grond- en hemelwater gemeente Zeist

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel
23RV057

De raad van de gemeente Zeist;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 september 2023;

BESLUIT:

1. De “Verordening op de afvoer van grond- en hemelwater gemeente Zeist” vast te stellen.
2. Artikel 5 en 6 van de “Verordening op de afvoer van grond- en hemelwater gemeente Zeist” gelijktijdig te laten vervallen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 3 oktober 2023.

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

drs. J.J.L.M. Janssen, voorzitter